

Çocukların Akran İlişkileri Öğretmen Değerlendirme Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması¹

Nevra Atış-Akyol²

Neslihan Güney Karaman³

Type/Tür:

Research/Araştırma

Received/Geliş Tarihi: October
17/ 17 Ekim 2020

Accepted/Kabul Tarihi: February
16/ 16 Şubat 2021

Page numbers/Sayfa No: 1066-
1084

Corresponding

Author/İletişimden Sorumlu

Yazar: nevrarven@gmail.com

This paper was checked for plagiarism using iThenticate during the preview process and before publication. / Bu çalışma ön inceleme sürecinde ve yayımlanmadan önce iThenticate yazılımı ile taranmıştır.

Copyright © 2017 by

Cumhuriyet University, Faculty
of Education. All rights reserved.

Öz

Sosyal bir varlık olarak dünyaya gelen ve yaşı ile birlikte sosyal çevresini genişletmeye devam eden çocuklar için sosyalleşme sürecinde akranları ile kurdukları ilişkiler son derece önemlidir. Erken çocukluk döneminde akran ilişkilerinin en yoğun yaşandığı ortam olan okul öncesi eğitim kurumlarında kurulan akran ilişkilerinin yapısını anlamak çocukların gelişimlerini desteklemek için kritik bir dönemdir. Bu nedenle bu çalışmanın amacı, okul öncesi dönem 4-6 yaş çocuklarının akran ilişkilerini belirlemek amacıyla "Çocuk Akran İlişkileri Öğretmen Değerlendirme Ölçeği" nin Türkçeye uyarlanarak geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yapmaktır. Çalışmanın örneklemini, 2018-2019 eğitim öğretim yılı bahar döneminde Ankara iline bağlı anasınıflarından tabakalı örnekleme yöntemi ile belirlenen 300 çocuk oluşturmaktadır. Ölçek Akran İlişkileri, Saldırganlık, Çocukların Sosyal Becerilerine İlişkin Öğretmen Değerlendirmesi olmak üzere 3 alt boyuttan, 18 maddeden oluşan 5'li likert tipinde bir ölçme aracıdır. Ölçeğin yapı geçerliliğinin sağlanması için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmış ve DFA sonucunda ölçeğin orijinal faktör yapısının korunduğu gözlemlenmiştir. Ölçeğin güvenilirliği ise iç tutarlılık katsayısı ile kontrol edilmiştir. Cronbach Alpha katsayıları; Akran İlişkileri alt boyutu için .85; Saldırganlık alt boyutu için .88; Çocukların Sosyal Becerilerine İlişkin Öğretmen Değerlendirmesi alt boyutu için .94; olarak hesaplanmıştır. Elde edilen bu sonuçlara göre Çocuk Akran İlişkileri Öğretmen Değerlendirme Ölçeği geçerli ve güvenilir olarak Türkçeye uyarlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi dönem, erken çocukluk dönemi, akran ilişkileri, saldırganlık, sosyal beceriler

Suggested APA Citation /Önerilen APA Atıf Biçimi:

Atış Akyol, N. & Güney Kahraman, N. (2021). Çocukların akran ilişkileri öğretmen değerlendirme ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 10(3), 1066-1084. <http://dx.doi.org/10.30703/cije.811946>

¹ Bu makale Nevra Atış-Akyol'un TUBİTAK 2214-A Yurt Dışı Doktora Sırası Araştırma Burs Programı tarafından desteklenen doktora tezinin bir bölümünden üretilmiştir.

² Dr. Öğr. Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Öğretmenliği, Sivas/Türkiye
Assist. Prof., Sivas Cumhuriyet University, Faculty of Education, Department of Preschool Teacher, Sivas/Turkey
e-mail: nevrarven@gmail.com ORCID ID: orcid.org/0000-0003-4697-847X

³ Doç. Dr. , Ankara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Psikolojisi A.B.D., Ankara/Türkiye
Assoc. Prof., Ankara University, Faculty of Education, Department of Educational Psychology, Ankara/Turkey
e-mail: neslihanguney@gmail.com ORCID ID: orcid.org/0000-0003-1318-303X

Validity and Reliability Study of Teacher's Checklist of Children's Peer Relationships

Abstract

For children who are born as a social entity and continue to expand their social environment with their age, the relationships with peers are extremely important for socialization. Understanding the structure of peer relationships established in preschools, where peer relationships are most common in early childhood, is a critical period to support children's development. Therefore, the purpose of this study is to adapt the "Teacher's Checklist of Children's Peer Relationships" to Turkish in order to understand the peer relationships of 4-6 years old preschool children, and conduct a validity and reliability study. The sample of the study consists of 300 children selected by stratified sampling from kindergartens in Ankara in the spring semester of the 2018-2019 academic year. The scale is a 5-point Likert-type measurement tool consisting of 18 items and 3 sub-dimensions: Peer Relations, Aggression, and Teacher's Assessments of Children's Social Skills. Confirmatory Factor Analysis (CFA) was performed to ensure the construct validity of the scale and it was revealed that the original factor structure of the scale was confirmed as a result of CFA. The reliability of the scale was checked with the internal consistency coefficient. Cronbach's Alpha coefficients .85 for Peer Relations sub-dimension; .88 for Aggression sub-dimension; .94 for Teacher's Assessments of Children's Social Skills sub-dimension; calculated as. According to these results, the Teacher's Checklist of Children's Peer Relationships scale was adapted into Turkish as valid and reliable.

Keywords: Preschool, early childhood, peer relations, aggression, social skills

Giriş

Sosyal bir varlık olarak yaşamını sürdüren birey için sosyalleşme sürecinde kişiler arası ilişkiler oldukça önem taşımaktadır. Birey gün içerisinde bazen sıradan, bazen ise travmatik zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Zor durumlar karşısında dayanıklı olma kapasitesi ise hiç şüphesiz sosyal bağların kalitesiyle ilişkilidir. Güçlü sosyal bağlar zor zamanların geçirilmesine yardımcı olabilirken zayıf sosyal bağlar bu süreci daha da zorlaştırabilmektedir. Sosyal dayanıklılık olarak ifade edilen bu kavram, başka bir varlık (kişi, kişiler, topluluk veya sistem) ile ilgili olarak ortaya çıkabilecek zorluklara karşı dayanıklılık kapasitesi olup kişiler arası olumlu sosyal ilişkiler bu sürece katkı sağlamaktadır (Arewasikporn, Davis ve Zautra, 2013). Buna ek olarak olumlu sosyal ilişkilerin sağlık üzerindeki olumlu etkilerini ortaya koyan bazı araştırmalar da dikkati çekmektedir. Lam ve Dickerson (2013) tarafından aktarıldığı üzere Berkman ve Syme (1979), daha az sosyal ve topluluk bağına sahip olanların, daha çok bağına sahip olanlara göre daha yüksek ölüm oranlarına sahip olduğunu belirtmektedir. Başka bir araştırma da benzer olarak Brown, Nesse, Vinokur ve Smith'e (2003) göre arkadaşlarına, ailesine ve eşlerine karşı daha güçlü sosyal destek ve ilişkide bulunanların daha az sosyal destekte bulunanlara kıyasla daha düşük ölüm oranlarına sahip olduğunu ortaya koymaktadır (Akt. Lam ve Dickerson, 2013). Dolayısıyla olumlu sosyal ilişkiler sosyal dayanıklılık gibi psikolojik ve ölüm oranları gibi yaşamsal pek çok durum ile ilişkili bir konudur.

Bireyin olumlu sosyal ilişkiler kurabilmesi için erken çocukluk döneminden itibaren çevresi ile etkileşim halinde olarak sosyalleşmesi ve kişiler arası ilişkilerin yapısını anlamlandırması gerekmektedir. Erken çocukluk döneminde kurulan sosyal ilişkiler, çocuğun ebeveyni, akranları ve diğer kişiler ile kurduğu ilişkilerdir. Rubin,

Bowker, McDonald ve Menzer'in (2013) aktardığı üzere Piaget (1932) çocukların akranlarıyla ilişkilerinin ebeveynlerle olan ilişkilerinden çok farklı olduğunu ifade etmektedir. Çocukların akranları ile kurdukları ilişkiler çevresindeki yetişkinler ile kurdukları ilişkilerden her iki tarafında çocuk olması nedeni ile farklılaşmaktadır. Çünkü akran ilişkilerinde çocuklar benzer ilgiler, benzer gelişim özellikleri, benzer dürtülerle doğal deneyimler yaşayarak kişiler arası ilişkilerini şekillendirmekte ve sosyal hayatı öğrenmektedirler. Bryan, Puckett ve Newman'ın (2013) da belirttiği üzere çocukların akranlarıyla geçirdikleri zaman onlara, dünyanın aile ortamı dışında nasıl bir düzeni olduğu hakkında değerli bir bilgi kaynağı sağlar. Bu nedenle gelişim için kritik kabul edilen erken çocukluk döneminde kurulan akran ilişkileri sosyalleşme ve sosyal hayata uyum sağlayabilme için son derece önemlidir.

Çocukların akran ilişkilerinin bilimsel olarak tartışılması, 1800'lerin sonları ve 1900'lerin başlarında William James, Louis Terman, Charles H. Cooley ve G. Stanley Hall'ın ilk yazılarına ve gelişim psikolojisinin ortaya çıkışına dayanan köklü bir geçmişe sahiptir. Ayrıca ilk Çocuk Psikolojisi El Kitabı (Murchison, 1931) yayınlandığında, çocukların akran etkileşimleri ve ilişkileri en az iki bölümde genişçe değinilen bir konu olarak önemini göstermektedir (Akt. Rubin, Bowker, McDonald ve Menzer, 2013). Genel olarak sosyal öğrenme kuramı ile açıklanabilecek olan akran ilişkileri aslında diğer bazı kuramlar ve kuramcılar tarafından da açıklanabilmektedir. Çocuklar, sosyal ilişkileri ve sosyal çevre içinde nasıl davranmaları gerektiğini hem çevresindeki akran ve yetişkinleri doğrudan rol model olarak hem de akranlarını ve akranlarının davranışlarının sonuçlarını dolaylı olarak gözlemleyerek öğrenmektedirler (Bandura ve Walters, 1963). Ayrıca Rubin, Bowker, McDonald ve Menzer'in (2013) aktardığı üzere Piaget (1932) ilk yazılarında, çocukların sosyalleşme sürecinde ve sergiledikleri sosyal davranışlarında kurulan akran ilişkilerinin kalitesinin önemine vurgu yapmaktadır. Sullivan (1953) da sosyalleşme süreci ve kişisel gelişim için önemli olan saygı, eşitlik ve karşılıklılık kavramlarının akran deneyimlerinden geldiğine inanmaktadır. Vygotsky'nin sosyo-kültürel kuramında da akran ilişkileri yer almaktadır. İnsan davranışları ve düşüncesi üzerinde kültürel unsurların etkili olduğunu savunan Vygotsky'ye göre kültür ve kültürün içinde yaşadığı bireyler ile kurulan etkileşimler; algı, hafıza ve dikkat gibi temel zihinsel becerileri etkilemektedir. Davranış ve düşüncelerdeki kültürel unsurların etkisi ve kültürün içinde bireyler ile kurulan ilişkiler erken çocukluk döneminde, çocuğun oyun ve dili akranları ile kullanmasıyla gelişmektedir. (Berk ve Winsler, 1995; Bjorklund, 2005). Akran ilişkileri alanyazındaki daha yeni kuramlardan biri olan Brofenbrenner'in Ekolojik Sistemler kuramında da önemini korumaktadır. Ekolojik sistemler kuramına göre çocuğun gelişimi ve öğrenmesi içinde bulunduğu sistemler ile olan etkileşimi ve bu sistemlerin kendi aralarındaki etkileşimleri ile şekillenmektedir. Bu sistemlerin ilk katmanında yer alan mikrosistemde; kurumsal düzeyde okul ve aile, bireysel düzeyde ise ebeveynler, öğretmenler, okuldaki diğer tüm personel ve akranlar gibi çocuğun birebir sıklıkla ilişkili olduğu kişiler yer almaktadır (Brofenbrenner, 1994). Günümüz koşullarında okul öncesi dönem çocuklarının günlerinin büyük bir bölümünü hem okuldaki hem de yakın çevredeki akranları ile geçirdikleri göz önünde bulundurulduğunda çocuğun gelişiminde akran ilişkilerinin önemi anlaşılmaktadır.

Akran, gelişimsel özellikler çerçevesinde yaşları birbirine yakın olan çocuklar (arkadaş, kardeş, kuzen) olarak tanımlanmaktadır. Gelişimin en hızlı ilerlediği dönemlerden biri olan erken çocukluk döneminde gerçekleşen bu hızlı ilerleme “akran” tanımlamasını etkilemektedir. Öyle ki 0-2 yaş arasındaki iki çocuğun akran olarak değerlendirilebilmesi için ortalama en fazla 6 aylık bir fark kabul edilebilirken erken çocukluk döneminin ilerleyen yıllarında bu fark bir yaşa kadar uzayabilmektedir (Howes, 2009). Hay (2004)’ e göre çocukların akranlarıyla uyumlu bir şekilde etkileşime girme yeteneğinin altında yatan duygusal, bilişsel ve davranışsal beceriler, yaşamın ilk iki yılında gelişmeye başlayan 6 temel beceriyle şekillenmektedir. Bu beceriler; ortak dikkati yönetmek, duyguları düzenlemek, dürtüleri kontrol etmek, bir eylemi taklit etmek, neden-sonuç ilişkilerini anlamak ve dil yeterliliği şeklindedir. Alanyazında akran ilişkilerinin okul başarısı ile (Corsaro 2003; Elliott,2002; Ladd, Kochenderfer ve Coleman 1996; Ledger, Smith ve Rich 2000; Polat ve Atış-Akyol, 2016, Margetts 2002; Voltmer ve von Salisch, 2017). Vrinot ve Matsagouras 2004) okula uyum ile (Coplan, Liu, Cao, Chen ve Li, 2017; Gini, Marino, Pozzoli ve Holt, 2018), ve okula geçiş ile (Dockett ve Perry 1999; Margetts 1997; Hamerslag, Oostdam ve Tavecchio, 2018; Hay, Payne ve Chadwick, 2005) ilişkili olduğunu gösteren çalışmalar yer almaktadır. Erken çocukluk döneminde kurulan akran ilişkileri ile yaşamın ilerleyen yıllarında kurulan arkadaş ilişkileri arasında bağlantı olduğunu vurgulayan çalışmalar da alanyazında yer almaktadır (Ladd ve Troop-Gordon, 2003; Woodward ve Fergusson ,2000). Özetle, erken çocukluk dönemindeki akran ilişkileri hem çocuğun gelişimini desteklemekte hem de ilerleyen yıllarda kuracağı sosyal ilişkiler için bir nevi hazırbulunmuşluk sağlamaktadır.

Çocuğun gelişimi ve ilerleyen yıllarda kuracağı sosyal ilişkileri için önemli olan akran ilişkilerinin değerlendirilmesi ise öne çıkan diğer önemli bir konudur. Bilimsel temelli yapılacak araştırmalarda var olan durumu ortaya koymak ya da gelişim ve değişim hedeflenmekte olup bu hedeflere ulaşabilmek için mevcut düzey hakkında bilgi sahibi olmak gerekmektedir. Okul öncesi dönem çocuklarının akran ilişkileri ile ilgili yapılacak araştırmalar için ise ölçme araçlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Alanyazındaki konu ile ilgili yapılmış ilk araştırmalarda çocukların oynamayı sevdikleri ve sevmedikleri arkadaşlarını belirlemeye yönelik çalışmalar olup (Coie, Dodge ve Coppotelli 1982; Hymel ve Asher 1977) daha sonra verileri kategorileştirmek için çeşitli sosyo-metrik testlerden yararlanılarak çocukların akran kabul düzeyleri, akran ret düzeylerini belirlenmeye çalışılmıştır (Asher & Dodge, 1986; Rubin, Coplan, Nelson, Cheah ve Lagace-Seguin, 1992). Günümüz alanyazında çocukların dostluklarıyla ilgili düşünmek daha uygun görülmekte olup, sosyometrik tekniklerin yeni verilere katkıda bulunmasına rağmen, çocuklara sosyal olarak gelişimleri için gerekli zaman verilmeden çocukları kategorize ettiği bakış açısı ile etik kaygılara yol açabileceği düşünülmektedir. Ayrıca, çocukların kategorileştirilmesinin okul ortamlarında nasıl işleyeceği konusunda da bazı şüpheler söz konusudur. Çocukların kategorilerleştirmesine ilişkin şüpheler; bir çocuğun arkadaşlık konusunda görünür başarılı/başarısız olduğuna ilişkin sadece bir rekor olarak mı kullanılacak ya da bu kategoriler çocukların arkadaşlıklar kurup sürdürmelerine yardımcı olabilecek mi şeklinde değerlendirilmektedir (Carter ve Nutbrown, 2016). Sosyometrik ölçümlere yönelik var olan kaygılar ve sosyometrik yöntemler ile elde edilen kategorik verilerle yapılabilecek analizlerin sınırlı olması gibi nedenler ile

alanyazında okul öncesi dönem çocukların akran ilişkilerinin özelliklerini belirlemek ve değerlendirmek için toplam puan elde edilen nicel ölçme aracına ihtiyaç duyulmaktadır.

Uluslararası alanyazın incelemesi Dodge ve Somberg (1987) tarafından geliştirilen “Teacher Checklist of Peer Relationships (TCPR)” ölçme aracının alt boyutları ile çocukların akran ilişkilerine yönelik becerileri içinde barındırdığı düşünülmektedir. Belirlenen ölçme aracının ülkemiz çocuklarına uyarlanması okul öncesi dönem çocuklarda akran ilişkileri ile ilgili yapılacak çalışmalar için önemli olduğu düşünülmektedir. Bu araştırmanın temel amacını Çocuk Akran İlişkileri Öğretmen Değerlendirme Ölçeğinin (Teacher Checklist of Peer Relationships - TCPR) Türk kültürene uyarlanmasında gerekli olan geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasının yapılması oluşturmaktadır.

Yöntem

Araştırmada ölçek uyarlama çalışmalarında kullanılan desenlerden geriye doğru çeviri deseni kullanılmıştır. Geriye doğru çeviri deseninin birden fazla çeşidi olmakla birlikte, en sık kullanılan türünde bir veya birden fazla çevirmen ölçme aracını kaynak dilden hedef dile uyarlar. Sonraki aşamada farklı çevirmenler testin uyarlanmış formunu tekrar kaynak dile uyarlarlar. En son aşamada ise testin orijinal formu ile geri çevrilmiş formları karşılaştırılır ve bu iki formun denkliği ile ilgili değerlendirmede bulunulur (Hambleton, Merenda, Spielberger, 2005/2017).

Ölçeğe ait Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları için kapsam geçerliliği uzman görüşleri, yapı geçerliliği için doğrulayıcı faktör analizi ve güvenilirlik için Cronbach alfa güvenilirlik katsayısına ilişkin yöntemler kullanılmış olup analiz kısmında detaylıca açıklanmıştır.

Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evrenini 2018-2019 eğitim öğretim yılında Ankara ilinin 7 merkez ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 48 ay ve üstü çocuklar oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem belirleme yöntemi olarak seçkisiz örnekleme yöntemlerinden evrene göre tabakalı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Tabakalı örnekleme yöntemi; evren içinde yer alan alt grupların belirlenerek bu alt grupların evrendeki oranlarını temsil edici bir örneklemin araştırmaya dâhil edilmesidir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012). Bu örnekleme yönteminin evreni Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü resmi verilerine göre 2017-2018 eğitim öğretim yılında Tablo 1’den de anlaşılacağı üzere okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 48 ay ve üstü toplam 62031 çocuktur (MEM,2018). Araştırmanın örneklem büyüklüğüne karar verebilmek için araştırmada yapılacak faktör analizi yöntemine uygun ideal sayının bilinmesi gerekmektedir. Bu konuda iki farklı bakış açısı mevcuttur. Bunlardan ilki Fidel’in (2005) belirttiği üzere faktör analizi için örneklem büyüklüğünün veri toplama aracındaki madde sayısının en az 5 katından hatta daha kabul edilebilir sonuçlar için en az 10 katından fazla olması şeklindedir (Akt. Can, 2014). Bu konudaki ikinci bakış açısı ise Nunally (1978), Tabachnic ve Fidell (2001), Comrey ve Lee (1992) gibi çeşitli kaynaklarda yer alan faktör analizi için örneklem sayısının en az 300 olması gerektiği şeklindedir (Akt. Can, 2014). Uyarlaması yapılacak olan akran ilişkilerine yönelik TCPR ölçeğinin toplam madde sayısı 18 olup örneklem büyüklüğünün 300 olarak

belirlenmesi halinde her iki koşulu da sağladığı anlaşılmıştır. Ayrıca bu örneklem sayısı 5.64 marjin düzeyinde %95'lik güven aralığında yer almaktadır.

Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün Tablo 1`de görüldüğü üzere en güncel istatistikleri olan 2017-2018 yılına ait istatistikler doğrultusunda örneklemin ilçelere ve okul türlerine göre dağılımı göz önünde bulundurularak tabakalı örnekleme yöntemi kullanılmıştır (MEB,2018). Örneklem belirlenirken yapılan matematiksel oranlama hesaplamalarında virgülden sonraki 0.5 ve üzeri değerler bir üst rakama yuvarlanmış, 0.5`den küçük olan değerler ise bir alta rakama yuvarlanarak çocuk sayıları belirlenmiştir.

Tablo 1.

Resmi ve Özel Kurumlardaki Okul Öncesi Çocuklarının İlçelere Göre Dağılımı

İlçe	Resmi Okullardaki Çocuk	Özel Okullardaki Çocuk	Toplam
	Sayısı	Sayısı	
İlçe-1	3802	307	4109
İlçe-2	6350	6240	12590
İlçe-3	6853	3004	9857
İlçe-4	9391	2843	12234
İlçe-5	6188	1076	7264
İlçe-6	5934	481	6415
İlçe-7	6133	3429	9562
Toplam Evren	44651	17380	62031
Toplam Örneklem	216	84	300

* Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü 2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı İstatistiklerinden elde edilen bilgilerdir

Ankara MEB verilerine göre özel okula devam eden 4 yaş ve üstü çocuk sayısı evreni 17380, örneklem için belirlenen sayı 84 ve resmi okula devam eden 4 yaş üstü çocuk sayısı evreni 44651, örneklem için belirlenen sayı 216'dır. Özel okulların ilçelere göre oranları incelendiğinde İlçe-2'de evren 6240 olup özel okul evreninin üçte birinden fazlasını oluşturmaktadır. Ankara MEB' den elde edilen bir diğer istatistiğe göre toplam bağımsız anaokullarındaki kayıtlı çocuk sayısı 16803, resmi anasınıflarındaki kayıtlı çocuk sayı ise 37538 olup bu bilgi doğrultusunda hesaplama yapıldığında çocukların yaklaşık %70'i anasınıflarında öğrenim görmektedir. (MEB,2018). Tüm bu bilgiler göz önünde bulundurularak resmi kurumlarda tabakalı örnekleme yöntemi ile çocuk sayıları belirlenmiş ilçelerdeki okullar ise rastgele seçilmiş ve anasınıfların ağırlıklı olmasına özen gösterilmiştir. Özel kurumlarda resmi kuruma göre tabakalama yapılmış olmasına karşın ilçelere göre tabakalama yoluna gidilmemiştir. Özel okullardan veri toplamanın farklı izin süreçleri içermesi, özel okullara devam eden çocukların benzer sosyo ekonomik düzeylerde olması ve toplam 84 verinin ilçelere göre oranlandığında sayıların az oluşu gibi nedenler ile özel okullarda ulaşılabilir kurumlardan veri toplanmıştır. Örneklem grubuna ait veri toplanan toplam 23 okul, 64 öğretmen ve 300 çocuğa ait dağılıma ilişkin bilgiler Tablo 2 'de yer almaktadır.

Tablo 2.

Ölçek Uyarlama Örnekleminin İlçelere-Okul Türüne-Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı

İlçe	Çocuk Sayısı	Örneklem Sayısı	Okul sayısı-türü	Öğretmen Sayısı
İlçe-1	3802	18	2 ilkokul	4
İlçe-2	6350	31	2 ilkokul, 1 anaokulu	8
İlçe-3	6853	33	1 ilkokul, 1 anaokulu	8
İlçe-4	9391	45	3 ilkokul,1 anaokulu	11
İlçe-5	6188	30	1 ilkokul,1 anaokulu	8
İlçe-6	5934	29	1 ilkokul,1 anaokulu	8
İlçe-7	6133	30	2 ilkokul,1 anaokulu	8
Resmi kurum	44651	216	18	55
Özel Okul	17380	84	5	9
Toplam	62031	300	23	64

* Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü 2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı İstatistiklerinden elde edilen bilgilerdir

Tablo 2` de görüldüğü üzere 3802 İlçe-1, 6450 İlçe-2, 6852 İlçe-3, 9391 İlçe-4, 6188 İlçe-5, 5934 İlçe-6, 6133 İlçe-7 olmak üzere 44651 resmi kuruma ve 17380 özel kuruma devam eden çocuk bulunmaktadır. Tablodan anlaşıldığı üzere örneklem sayısı İlçe-1 için 18, İlçe-2 için 31, İlçe-3 için 33, İlçe-4 için 45, İlçe-5 için 30, İlçe-6 için 29, İlçe-7 için 30 ve 84 özel olarak belirtilmektedir. İlçe-4`den 3, İlçe-1, İlçe-2 ve İlçe-7`den 2`ser, İlçe-3, İlçe-5 ve İlçe-6`dan 1`er ilkokuldan; İlçe-2, İlçe-3, İlçe-4, İlçe-5, İlçe-6, İlçe-7`den 1`er anaokulundan ayrıca 5 özel kurumdan toplam 64 öğretmenden 300 çocuk için veri toplanmıştır. Araştırmanın örneklemini oluşturan 300 çocuğa ilişkin demografik bilgiler ise Tablo 3`te verilmiştir.

Tablo 3.

Ölçek Uyarlama Örneklemine İlişkin Demografik Bilgiler

Cinsiyet	F	%	Yaş	F	%
Kız	151	%50.3	4	110	%36.7
Erkek	149	%49.7	5	140	%46.7
			6	50	%16.7
Toplam	300	%100	Toplam	300	%100

Tablo 3`ten anlaşıldığı üzere araştırmanın örneklemini oluşturan 300 çocuktan 151`i (%50.3`u) kız, 149`u (%49.7`si) erkek olup; bu çocuklardan 110`u (%36.7`si) 4 yaşında, 140`i (%46.7`si) 5 yaşında, 50`si (%16,7`si) 6 yaşındadır.

Veri Toplama Araçları

Çocuk Akran İlişkileri Öğretmen Değerlendirme Ölçeği (Teacher Checklist of Peer Relationships "TCPR"). Çocukların akran ilişkilerine yönelik olarak üç alt ölçeğe sahip 18 maddelik bir öğretmen değerlendirme ölçeğidir (Coie ve Dodge, 1988; Dodge ve Coie, 1987; Dodge ve Somberg, 1987). Öğretmenlerden, öğrencilerini, çocuğun akranlarıyla ne kadar iyi ilişki kurduğuna ve toplum yanlısı davranışlarının derecesine göre derecelendirmeleri istenmektedir. İlk iki alt ölçek, akran ilişkileri (6 madde) ve saldırganlık (5 madde), 5 puanlık likert ölçeğinde derecelendirilmektedir (1 hiçbir zaman doğru değil, 5 her zaman doğru). Ölçeğin alt boyutlarından akran ilişkileri alt boyutunda çocuğun akranları tarafından kabulü ve akranları ile iyi

geçinme durumu ile ilişkili maddeler yer almaktadır. Ölçeğin saldırganlık alt boyutunda ise çocuğun arkadaşlarına karşı sözel, ilişkisel ve fiziksel saldırganlık durumu ile ilişkili maddeler yer almaktadır. Üçüncü alt boyut olan, çocukların sosyal becerilerine ilişkin öğretmen değerlendirmesi ölçeği ise (7 madde), 5 puanlık likert ölçeğinde derecelendirilmektedir (1 çok zayıf ve 5 çok iyi). Ölçeğin çocukların sosyal becerilerine ilişkin öğretmen değerlendirmesi alt boyutunda çocuğun arkadaşlarının duygularını ve davranışlarını anlama, kişiler arası problem çözme becerileri ile ilişkili maddeler yer almaktadır. TCPR'nin benzer özellikleri içeren Çocuk Davranışı Kontrol Listesi (r .72) ile yüksek oranda ilişkili olduğu gösterilmiştir (Dodge ve Somberg, 1987). TCPR ölçeğinin kullanıldığı güncel çalışmalarda alt boyutların isimlerine ilişkin bazı farklılıklar olduğu görülmüş olup araştırmacılardan kullandıkları ölçekler istenmiştir. Tüm araştırmacılardan gelen ölçek formlarının aynı maddelerden oluştuğu görülmüş olup ölçeğin kullanıldığı bu araştırmalarda farklı örneklem gruplarında da ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu anlaşılmıştır. (Dodge ve Somberg, 1987; Meece ve Mize, 2009; Meece ve Mize, 2010; Guild, Toth, Handley, Rogosch, Cicchetti, 2017).

Veri Toplama Süreci

Çocuk Akran İlişkileri Öğretmen Değerlendirme Ölçeğinin uyarlama sürecinde genel olarak Hambleton, Meranda ve Spielberger`in (2005/2017) belirlediği ölçek uyarlama adımları izlenmiştir. Araştırma için Hacettepe Üniversitesi Etik Kurul komisyonundan Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü`nden izinler alınmıştır. Araştırma kapsamında uyarlaması yapılmak üzere belirlenen "Teacher Checklist of Peer Relationships (TCPR)" ölçme aracı için ilgili gerekli yazışmalar e-posta yolu ile yapılmış olup ölçeğin Türkçe 'ye çevrilerek geçerlilik güvenilirlik çalışmalarının yapılabilmesine ilişkin resmi izin alınmıştır. Ölçek uyarlamanın gerekliliğine karar verilmesi ve telif hakkı için gerekli izinlerin alınmasını kapsayan ilk iki adım gerçekleştirildikten sonra çeviri aşamasına geçilmiştir. Ölçek iyi düzeyde İngilizce ve Türkçe bilen 3 okul öncesi alan uzmanına Türkçe dil çevirisi için gönderilmiştir. Uzmanlardan dönen çeviriler araştırmacılar tarafından incelenerek geçici bir Türkçe form oluşturulmuş, bu form iyi düzeyde İngilizce bilen 1 alan uzmanı tarafından İngilizce diline geri çevrilmiştir. Geri çeviri ile ölçeğin orijinalinin uyumlu olduğu anlaşıldıktan sonra 2 Türkçe dil bilim uzmanı tarafından ölçeğin ifade biçimi ve dil bilgisi incelemesi yapılmıştır. Çeviri ve dil uzmanlarının dönütleri doğrultusunda oluşan son formu, 2'si psikolojik danışma ve rehberlik alan uzmanı, 2'si eğitim psikolojisi, 2'si ölçme ve değerlendirme uzmanı ve 6'sı okul öncesi eğitimi alan uzmanı olmak üzere 12 farklı alan uzmanına görüşleri alınmak üzere ulaştırılmıştır. Uzmanlardan ölçek maddelerinin anlaşılabilirliğini ve araştırma amacına uygunluğunu değerlendirmeleri istenmiştir. Tüm uzmanların yorumları değerlendirilerek ölçeğe son hali verilmiştir. Oluşturulan ölçeğin Türkçe ismi "Çocuk Akran İlişkileri Öğretmen Değerlendirme Ölçeği" olarak belirlenmiştir.

Araştırma Etiği

Araştırmanın veri toplama sürecine başlanmadan önce Hacettepe Üniversitesi Etik Kurul Komisyonundan ve Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğünden de gerekli izinler alınmıştır. Araştırmanın nedeni ve gereklilikleri okul idarecilerine açıklanmış izin alınan okul ve gönüllü öğretmenler aracılığı ile 300 çocuğa ulaşılmıştır. Bu süreçte ilk olarak öğretmenlere ölçek gösterilmiş öğretmenlerden ölçeğin uzunluğuna ve kendi

zamanlarının uygunluğuna göre kaç çocuk için ölçeği doldurabilecekleri sorularak ve o sayıda çocuk sınıf listesinde baştan itibaren sıralamada tek sayılı olanlardan seçilerek belirlenmiş formlar öğretmenlere verilmiş ve 2 gün sonra geri toplanmıştır. Özel okullarda ise veri toplama süreci aynı aşmalarda çevrimiçi form ile gerçekleştirilmiştir. Veri toplama süreci 6 Mart 2019 ile 18 Mart 2019 tarihleri arasında tamamlanmıştır.

Verilerin Analizi

“Geçerlilik, testin bireyde ölçülmek istenen özelliğini ölçüp ölçmediğini ve genellenabilirliğini göstermektedir” (Büyüköztürk ve diğ., 2012). Ölçeğin yapı geçerliliği için faktör analizi tekniğinden yararlanılmış olup doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına ilişkin bilgiler Tablo 4 ve Tablo 5’te gösterilmektedir. Geçerlilik ve güvenilirlik kanıtlarına sahip özgün ölçme araçlarının uyarlama çalışmalarında önceden keşfedilen kuramsal yapıyı tanımlayan modelin, uyarlanacak kültürde toplanan verilerle ne derece uyum gösterdiği yani ölçek maddeleri ile alt boyutlar arasındaki uyum kısacası modelin geçerliliği doğrulayıcı faktör analizi (DFA) kullanılarak incelenilmektedir (Çokluk, Şekercioğlu, Büyüköztürk, 2012; Hambleton, Meranda ve Spielbergler, 2005/2012). Araştırmada ayrıca ölçek maddeleri 6’sı okul öncesi eğitimi uzmanı, 2’si ölçme ve değerlendirme uzmanı, 2’si psikolojik danışma ve rehberlik alan uzmanı, 2’si eğitim psikolojisi alan uzmanı olmak üzere 12 farklı alan uzmanına gönderilerek görüş alınmış ve kapsam geçerliliği sağlanmıştır. Alanyazında uzman görüşünün kapsam geçerliliği için kullanılabileceği belirtilmektedir (Büyüköztürk ve diğ., 2012).

Güvenilirlik, bir ölçme aracının ölçmek istediği özelliği doğru ölçebilme durumu olup ölçme aracı ile yapılan ölçümlerin tutarlı olması anlamına gelmektedir (Karasar, 2007). Çocuk Akran İlişkileri Öğretmen Değerlendirme Ölçeğinin uyarlama çalışması kapsamında maddelerin iç tutarlılık anlamındaki Cronbach Alfa güvenilirlik katsayıları hesaplanmış olup Ölçeğe ait Cronbach Alfa değerlerine Tablo 6’da yer verilmektedir.

Bulgular

Üç faktörlü 18 maddelik ölçek verilerine Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. Maddeler arasındaki çoklu normallik varsayımının karşılanmaması sonucunda Ağırlıklandırılmamış En küçük Kareler (Robuz Unweighted Least Squares-ULS) yöntemiyle Asimtotik kovaryans matrisi kullanılarak parametre kestirimi yapılmıştır. Maddelerin faktör yük değerleri (Lambda), her bir madde ile örtük değişken arasındaki ilişkinin gücünü belirleyen çoklu korelasyonun karesi (r^2) değeri ve ilişkinin manidarlığını gösteren t değerleri Tablo 4’ de gösterilmiştir.

Tablo 4’de görüldüğü üzere DFA sonuçlarına göre tüm maddelerin t değerleri anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$). Bir başka deyişle, ölçekten herhangi bir madde çıkarılmasına gerek yoktur. Faktör yüklerinin 0.45 ile 0.92 arasında gözlenmiştir.

Tablo 4.
Ölçeğin Doğrulamalı Faktör Analizi ile Geçerlilik Sınaması

Faktörler	Madde No	Lamda	t değeri	r ²
Akran İlişkileri	M1	0.80	12,17	0.65
	M2	0.80	13,88	0.64
	M3	0.45	5,49	0.20
	M4	0.79	14,43	0.62
	M5	0.76	13,62	0.58
	M6	0.66	8,89	0.44
Saldırganlık	M7	0.85	14,82	0.72
	M8	0.72	10,51	0.52
	M9	0.71	8,89	0.50
	M10	0.76	11,71	0.57
	M11	0.80	12,03	0.64
Sosyal beceriler	M12	0.91	20,71	0.83
	M13	0.91	21,08	0.82
	M14	0.88	18,42	0.78
	M15	0.49	7,34	0.24
	M16	0.91	20,88	0.84
	M17	0.92	22,19	0.85
	M18	0.88	18,21	0.78

Uyum indeksleri gözlenen verinin üçboyutlu olan modele uyum gösterip göstermediğini değerlendirmek için kullanılmaktadır. Bu çalışmada üç faktörlü 18 maddelik ölçeğin model-veri uyum indeksleri Tablo 5'te gösterilmiştir.

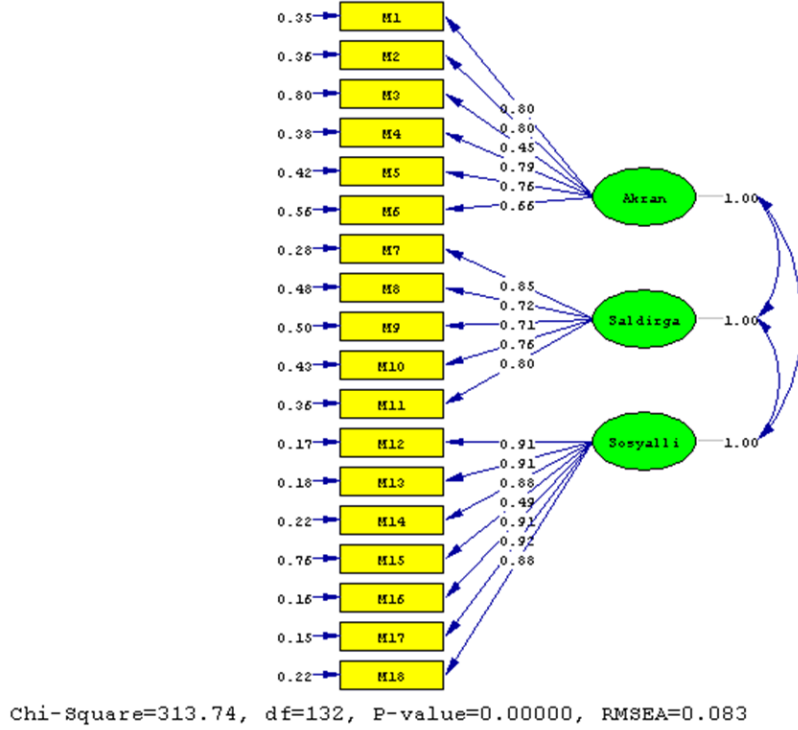
Tablo 5.
Ölçek Maddelerinin Faktör Yapısı İçin Uyum İyilik İndeksleri

İyilik Uyum İndeksi	Kabul Edilebilir Sınır *	Değer
X ² /sd	<5 Orta düzeyde <3 İyi uyum	313,74/132 = 2,38
GFI	>0.90	0,99
CFI	>0.90	1,00
NFI	>0.90	0,98
NNFI	>0.90	1,00
RFI	>0.85	0,98
S-RMR	< 0.08	0,061
RMSEA	< 0.08	0,083

*Kaynaklar: Baumgartner ve Homburg, 1996; Bentler, 1980; Kline, 2011

Tablo 5'e göre benzerlik oranı ki-kare istatistiği X²(132)=313,74 P<0.01; Ki-kare istatistiğinin serbestlik derecesine oranı(X²/sd)=2,38; kök ortalama kare yaklaşım hatası (RMSEA)=0.083; standardize edilmiş kök ortalama kare artık (S-RMR)=0.061; karşılaştırmalı uyum endeksi(CFI)= 1,00; uyum iyiliği indeksi (GFI)= 0,99; normlanmış uyum endeksi (NFI)=0,98; görel uyum endeksi(RFI)=0,98 olarak hesaplanmıştır. Tüm

uyum indeksleri kabul edilebilir değerlerin üstünde bulunmuştur (Baumgartner ve Homburg, 1996; Bentler, 1980; Kline, 2011). Böylece üç alt boyutlu 18 maddelik ölçeğin yapısal geçerliliği kabul edilmiştir. Ölçek maddelerine ilişkin yol (path) grafiği ise Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1. Ölçek maddelerine ilişkin path grafiği

Ölçeğin güvenilirliğine Cronbach Alpha katsayısı ile incelenmiştir. 18 maddelik ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0.78 olarak elde edilmiştir. Güvenirlik katsayısı, 0 ile +1 arasında değişkenlik gösterir. Güvenirlik katsayısının 1’e yakın değerler alması güvenilirliğin yüksek olduğu, maddeler arasında iç tutarlılığın yüksek olduğu anlamına gelir ve bu durum istendiktir. Ölçek maddelerinin madde geçerlik katsayısı olarak da bilenen madde-toplam korelasyonları ile birlikte alt boyutların Cronbach Alpha güvenilirlik katsayıları Tablo 6’da gösterilmiştir.

Madde geçerlilik katsayılarının 0,468 ile 0,907 arasında değiştiği gözlenmiştir. Madde toplam korelasyonlarının 0,30 değerinden yüksek olması gerektiğinden ölçekten herhangi bir madde çıkarılmamıştır. Her bir faktördeki maddelerin iç tutarlılık anlamındaki Cronbach Alfa güvenilirlik katsayılarının da yüksek olduğu gözlenmiştir.

Tablo 6.
Ölçeğin Güvenilirlik Değerleri

Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu	Cronbach Alfa Katsayısı	Madde Sayısı
M1	,672		
M2	,621		
M3	,532	0,853	6
M4	,752		
M5	,700		
M6	,598		
M7	,809		
M8	,776		
M9	,720	0,882	5
M10	,590		
M11	,698		
M12	,859		
M13	,875		
M14	,843		
M15	,468	0,941	7
M16	,890		
M17	,907		
M18	,862		

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın amacı uluslararası alanyazında akran ilişkileri alanında çok sayıda çalışması yer alan araştırmacılar tarafından geliştirilmiş akran ilişkileri ölçeğinin ulusal alanyazına kazandırılması için gerekli geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasının yapılmasıdır. Uyarlaması yapılacak ölçek için iki ayrı geçerlilik çalışması yapılmıştır. Bunlardan biri uzman görüşlerinden elde edilen kapsam geçerliliğidir (Büyüköztürk ve diğ., 2012). Araştırma kapsamında ikisi psikolojik danışma ve rehberlik alan uzmanı, ikisi eğitim psikolojisi, ikisi ölçme ve değerlendirme uzmanı ve altısı okul öncesi eğitimi alan uzmanı olmak üzere on iki farklı alan uzmanının görüşleri alınmıştır. Bu bilgiler ışığında Çocukların Akran İlişkileri İçin Öğretmen Değerlendirme Ölçeğinin kapsam geçerliğini sağladığı söylenebilir.

Araştırmada ölçeğin yapı geçerliliğinin incelenmesi için doğrulayıcı faktör analizi yönteminden yararlanılmıştır. DFA sonuçlarına göre tüm maddelerin t değerleri anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$). Bir başka deyişle, ölçekten herhangi bir madde çıkarılmasına gerek yoktur. Faktör yüklerinin 0.45 ile 0.92 arasında gözlenmiş ve açıklanan varyans değerleri de yüksek bulunmuştur. Uyum indeksleri gözlenen verinin üçboyutlu olan modele uyum gösterip göstermediğini değerlendirmek için kullanılmaktadır. Bu çalışmada üç faktörlü 18 maddelik ölçeğin model-veri uyum indeksleri incelendiğinde benzerlik oranı ki-kare istatistiği $\chi^2(132)=313,74$ $P < 0.01$ Ki-kare istatistiğinin serbestlik derecesine oranı $(\chi^2/si)=2,38$; kök ortalama kare yaklaşım

hatası (RMSEA)=0.083; standardize edilmiş kök ortalama kare artık (S-RMR)=0.061; karşılaştırmalı uyum endeksi(CFI)= 1,00; uyum iyiliği indeksi (GFI)= 0,99; normdanmış uyum endeksi (NFI)=0,98; görelî uyum endeksi(RFI)=0,98 olarak hesaplanmıştır. Tüm uyum indeksleri kabul edilebilir değerlerin üstünde bulunmuştur (Baumgartner, & Homburg, 1996; Bentler, 1980; Kline; 2011). Böylece üç alt boyutlu 18 maddelik ölçeğin yapısal geçerliliği kabul edilmiştir.

Ölçeğin güvenilirlik çalışmasında alt boyutların iç tutarlılığına ait Cronbach Alfa değerleri hesaplanmıştır. 18 maddelik ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0.78 olarak elde edilmiştir. Güvenirlik katsayısı, 0 ile +1 arasında değişkenlik gösterir. Güvenirlik katsayısının 1'e yakın değerler alması güvenirliliğin yüksek olduğu, maddeler arasında iç tutarlılığın yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Ölçek maddelerinin madde geçerlik katsayısı olarak da bilenen madde-toplam korelasyonları ile birlikte alt boyutların Cronbach Alpha güvenirlik katsayıları da arıca hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre ölçeğin alt boyutlarından akran ilişkileri 0.85, saldırganlık 0.88, Çocukların Sosyal Becerilerine İlişkin Öğretmen Değerlendirmesi 0.94 bulunmuştur. Tüm bu değerler kabul edilebilir sınırlar içinde yer almakta olup ölçeğin güvenirliliği kanıtlanmaktadır (Baumgartner, & Homburg, 1996; Bentler, 1980; Kline; 2011).

Araştırma sonucunda "Çocukların Akran İlişkileri Öğretmen Değerlendirme Ölçeği"; "Akran İlişkileri", "Saldırganlık" ve "Çocukların Sosyal Becerilerine İlişkin Öğretmen Değerlendirmesi" olmak üzere 3 alt boyutlu toplam 18 maddelik 5'li likert tipi bir ölçek olarak Türkçe 'ye uyarlanmıştır. Ölçeğin derecelendirilme türleri farklılık göstermektedir. Buna göre, ölçeğin akran ilişkileri (M1, M2, M3, M4, M5, M6) ve saldırganlık (M7, M8, M9, M10, M11) alt boyutlarına ait derecelendirmesi (1) hiçbir zaman ve (5) her zaman şeklinde beşli likert ölçüme sahiptir. Diğer taraftan ölçeğin Çocukların Sosyal Becerilerine İlişkin Öğretmen Değerlendirmesi (M12, M13, M14, M15, M16, M17, M18) alt boyutu ise (1) çoğu zaman çok zayıfsa, (5) çok iyi performans sergiliyorsa şeklinde beşli likert ölçüme sahiptir. Ölçeğin toplam puanı üzerinden bir değerlendirme yapılmamakta alt boyutları ayrı birer ölçek olarak kullanılabilir. Ölçeğin "Akran İlişkileri" alt boyutundan yüksek puan alınması çocuğun akranları ile olumlu ilişkilere sahip olduğunu, "Saldırganlık" alt boyutundan yüksek puan alınması çocuğun akranlarına karşı saldırgan davranışlar sergilediğini, "Çocukların Sosyal Becerilerine İlişkin Öğretmen Değerlendirmesi" alt boyutundan yüksek puan alınması çocuğun sosyal becerisinin yüksek olduğunu göstermektedir. "Çocukların Akran İlişkileri Öğretmen Değerlendirme Ölçeği" okul öncesi dönem 48-76 ay çocukların akran ilişkilerinin özelliklerini belirlemek amacıyla öğretmenler tarafından doldurulan bir ölçme aracı olarak ulusal alanyazına katkı sağlamaktadır.

Özetle, ölçekle, çocukların akran ilişkileri, saldırgan davranışları ve sosyal becerilerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Ölçek, okul öncesi dönem çocukların akran ilişkilerinin, saldırgan davranışlarının ve sosyal becerilerinin belirlenmesi amacı ile okul öncesi dönem 48-76 ay aralığında örneklem grubuna sahip araştırmalarda kullanıma uygundur.

Kaynakça

Arewasikporn, A., Davis, M.C. & Zautra, A. (2013). Resilience: A framework for understanding the dynamic relationship between social relations and health, Matthew L. & Nicole A. R. icinde, Health and social relationships: The good, the

- bad, and the complicated. (s.215-231), American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/14036-010>
- Asher, S. R., & Dodge, K. A. (1986). Identifying children who are rejected by their peers. *Developmental psychology*, 22(4), 444. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.22.4.444>
- Bandura A., & Walters R. H. (1963). Social learning and personality development. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Baumgartner, H., & Homburg, C. (1996). Applications of structural equation modeling in marketing and consumer research: A review. *International Journal of Research in Marketing*, 13(2), 139-161. [https://doi.org/10.1016/0167-8116\(95\)00038-0](https://doi.org/10.1016/0167-8116(95)00038-0)
- Bentler, P.M. (1980). Multivariate analysis with latent variables: Causal modeling. *Annual Review of Psychology*, 31, 419-456. <https://doi.org/10.1146/annurev.ps.31.020180.002223>
- Berk, L. ve Winsler, A. (1995). Scaffolding Children's Learning: Vygotsky and Early Childhood Education. Washington: NAEYC.
- Bjorklund, D. (2005). Children's Thinking: Cognitive Development and Individual Difference. Belmont: Thomson Wadsworth.
- Bronfenbrenner, U. (1994). Ecological models of human development. *Readings on the development of children*, 2(1), 37-43.
- Bryan, K. S., Puckett, Y. N., & Newman, M. L. (2013). Peer relationships and health: From childhood through adulthood. Health and social relationships: The good, the bad, and the complicated, 167-188. <https://doi.org/10.1037/14036-008>
- Büyüköztürk, S., Kılıç-Çakmak E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, S. & Demirel, F. (2012). Bilimsel araştırma yöntemleri (12.baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Can, A. (2018). SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi. Ankara: Pegem Akademi.
- Carter, C., & Nutbrown, C. (2016). A Pedagogy of Friendship: young children's friendships and how schools can support them. *International Journal of Early Years Education*, 24(4), 395-413. <https://doi.org/10.1080/09669760.2016.1189813>
- Coie, J. D., & Dodge, K. A. (1988). Multiple sources of data on social behavior and social status in the school: A cross-age comparison. *Child Development*, 59, 815-829. <https://doi.org/10.2307/1130578>
- Coie, J. D., K. A. Dodge & H. Coppotelli. (1982). Dimensions and Types of Social Status: A Crossage Perspective. *Developmental Psychology* 18 (4): 557-570. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.18.4.557>
- Coplan, R. J., Liu, J., Cao, J., Chen, X. & Li, D. (2017). Shyness and school adjustment in Chinese children: The roles of teachers and peers. *School Psychology Quarterly*, 32(1), 131. <https://doi.org/10.1037/spq0000179>
- Corsaro, W. (2003). We're Friends, Right? Inside Kids' Culture. Washington, DC: Joesph Henry.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik spss ve lisrel uygulamaları*, 2. Ankara: Pegem
- Dockett, S., & B. Perry. (1999). Starting School: What do the Children Say? *Early Child Development and Care* 159 (1): 107-119. <https://doi.org/10.1080/0300443991590109>

- Dodge, K. A., & Coie, J. D. (1987). Social-information-processing factors in reactive and proactive aggression in children's peer groups. *Journal of Personality and Social Psychology*, 53, 1146-1158. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.53.6.1146>
- Dodge, K. A., & Somberg, D. R. (1987). Hostile attributional biases among aggressive boys are exacerbated under conditions of threats to the self. *Child Development*, 213-224. <https://doi.org/10.2307/1130303>
- Elliott, S., N. (2002). Childrens social behaviors as predictors of academic achievement: a longitudinal analysis. *School Psychology Quarterly*, 7 (1), 1-23. <https://doi.org/10.1521/scpq.17.1.1.19902>
- Gini, G., Marino, C., Pozzoli, T., & Holt, M. (2018). Associations between peer victimization, perceived teacher unfairness, and adolescents' adjustment and well-being. *Journal of school psychology*, 67, 56-68. <https://doi.org/10.1016/j.jsp.2017.09.005>
- Guild, D. J., Toth, S. L., Handley, E. D., Rogosch, F. A., & Cicchetti, D. (2017). Attachment security mediates the longitudinal association between child-parent psychotherapy and peer relations for toddlers of depressed mothers. *Development and psychopathology*, 29(2), 587-600. <https://doi.org/10.1017/S0954579417000207>
- Hambleton R.K, Meranda P.F. & Spielberger C.D. (2017). Eğitim deve psikolojide kullanılan testlerin kültürlerarası değerlendirme amacı ile uyarlanması. (Çev. N. Koçve A. Yıldırım). Pegem Akademi (Orijinal çalışmanın yayın tarihi 2005).
- Hamerslag, R., Oostdam, R., & Tavecchio, L. (2018). Inside school readiness: the role of socioemotional and behavioral factors in relation to school, teachers, peers and academic outcome in kindergarten and first grade. *European Early Childhood Education Research Journal*, 26(1), 80-96. <https://doi.org/10.1080/1350293X.2018.1412035>
- Hay, D. F. (2005). Early peer relations and their impact on children's development. *Encyclopedia on early childhood development*, 1(1), 1-6.
- Hay, D. F., Payne, A., & Chadwick, A. (2004). Peer relations in childhood. *Journal of Child Psychology And Psychiatry*, 45(1), 84-108. <https://doi.org/10.1046/j.0021-9630.2003.00308.x>
- Howes, C. (2009). Friendships and peers. Benson, J. B., Haithh, M. (Ed.), Social and emotional development in infancy and early childhood (156-166). UK: Elsevier.
- Hymel, S. & S. R. Asher. 1977. "Assessment and training of isolated children's social skills." Paper presented at the biennial meeting of the *Society for Research in Child Development*, New Orleans, April. ERIC Document Reproduction Service No. ED 136980. <http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED136930.pdf>.
- Karasar, N. (2007). Bilimsel araştırma yöntemleri (17. baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kline, R.B. (2011). Principles and practice of structural equation modeling. New York: The Guilford Press.
- Ladd GW, Troop-Gordon W. (2003). The role of chronic peer difficulties in the development of children's psychological adjustment problems. *Child Development*,;74(5):1344-1367. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00611>
- Ladd, G. W., B. J. Kochenderfer, & C. C. Coleman. (1996). "Friendship Quality as a Predictor of Young Children's Early School Adjustment." *Child Development* 67 (3): 1103-1118. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.1996.tb01785.x>

- Lam, S., & Dickerson, S. S. (2013). Social relationships, social threat, and health. In M. L. Newman & N. A. Roberts (Eds.), *Health and social relationships: The good, the bad, and the complicated* (pp. 19-38). Washington, DC, US: American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/14036-002>
- Ledger, E., A. B. Smith, & P. Rich. 2000. Friendships over the transition from early childhood centre to school. *International Journal of Early Years Education* 8 (1): 57-69. <https://doi.org/10.1080/096697600111743>
- Margetts, K. (1997). Factors impacting on children's adjustment to the first year of school. *Early Childhood*, 3, 53-56. <https://doi.org/10.18296/set.0867>
- Margetts, K. (2002). "Transition to school: complexity and diversity. European. *Early Childhood Education Research Journal*, 10 (2): 103-114. Doi:10.1080/13502930285208981.
- MEB, 2018. <http://ankara.meb.gov.tr/www/egitim-istatistikleri/icerik/24> adresinden 20 Aralık 2018 tarihinde elde edilmiştir.
- Meece, D., & Mize, J. (2009). Cognitive representations of peer relationships: Linkages with discrete social cognition and social behavior. *Early Child Development and Care*, 179 (5), 539-557. Doi:10.1080/13619460701269609
- Meece, D., & Mize, J. (2010). Multiple aspects of preschool children's social cognition: Relations with peer acceptance and peer interaction style. *Early Child Development and Care*, 180(5), 585-604. Doi:10.1080/03004430802181452
- Polat, Ö., & Atış-Akyol, N. (2016). Analyzing the relationship between school readiness and peer relations of five-year-old children. *International Journal on New Trends in Education and Their Implications*, 7(4), 29-39.
- Rubin, K. H., Bowker, J. C., McDonald, K. L. & Menzer, M. (2013). 11 Peer relationships in childhood. *The Oxford Handbook of Developmental Psychology, 2: Self and Other*, 2, 242. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199958474.013.0011>
- Rubin, K. H., R. Coplan., L. J. Nelson., C. S. L. Cheah & D. G. Lagace-Seguin. (1992). "Peer relationships in childhood." In *Developmental Psychology: An Advanced Textbook*, edited by M. H. Bornstein, and M. E. Lamb, 3rd ed., 451-502. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Voltmer, K., & von Salisch, M. (2017). Three meta-analyses of children's emotion knowledge and their school success. *Learning and Individual Differences*, 59, 107-118 Doi:10.1016/j.lindif.2017.08.006
- Vriniot, K. & E. Matsagouras. (2004). "The transition from kindergarten to school: Social life and learning in the school class from the perspective of the beginners." Paper presented at the *European Conference on Educational Research*, University of Crete, September 2004.
- Woodward LJ, Fergusson DM. (2000). Childhood peer relationship problems and later risks of educational under-achievement and unemployment. *Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*;41(2):191-201. Doi:10.1111/1469-7610.00600

Summary

Introduction

Interpersonal relationships are extremely important in the socialization for the individual who continues her life as a social entity. In the early childhood period, the

child's relationship with parents, adults and peers creates the interpersonal relationships, and the interpersonal relationships established in this period are critical for development. Peer is defined as children whose ages are close to each other (e.g. friend, sibling, cousin) within the framework of developmental characteristics (Howes, 2009).

Peer relations, which can be explained by social learning theory in general, can actually be explained by some other theories and theorists. Children learn about their social relationships and how to behave in the social environment, both by directly taking the peers and adults around them as a role model and by indirectly observing their peers and their peers' behavioral results (Bandura & Walters, 1963). Like Piaget, Sullivan (1953) believes that the concepts of respect, equality, and reciprocity come from peer experiences. Peer relations are also included in Vygotsky's socio-cultural theory. Peer relations maintain its importance in Bronfenbrenner's Ecological Systems theory, which is one of the more recent theories in the literature. The institutions in the microsystem of the preschool child are the school and the family. Along with the school and family, the individuals with whom the child has a relationship, namely parents, teachers and peers, are also included in this microsystem and affect the development of the child (Bronfenbrenner, 1994).

The time children spend with their peers provides them with a valuable source of information about how the world is organized outside of the home (Bryan, Puckett, & Newman, 2013). Furthermore, in the literature peer relationships have been related with school success (Corsaro 2003; Elliott, 2002; Ladd, Kochenderferve Coleman 1996; Ledger, Smith & Rich 2000; Polat & Atış-Akyol, 2016; Margetts 2002; Vriniot & Matsagouras, 2004) and transition to school (Margetts 1997; Dockett & Perry 1999; Hay, Payne, & Chadwick, 2005). Sum of all this information, it is extremely important to understand the peer relationships of preschool children. The purpose of this study is to adapt the scale "Teacher's Checklist of Children's Peer Relationships" to Turkish to understand the peer relationship of preschool children in detail.

Method

The validity and reliability studies of the scale, content validity with expert opinions, confirmatory factor analysis for construct validity and Cronbach's alpha reliability coefficient for reliability were used. The sample of the study consists of 300 children selected by stratified sampling from kindergartens in Ankara in the spring semester of the 2018-2019 academic year. The scale is a 5-point Likert-type measurement tool consisting of 18 items and 3 sub-dimensions: peer relations, aggression, and Teacher's Assessments of Children's Social Skills.

Teacher Checklist of Peer Relationships "TCPR". It is an 18-item teacher assessment scale with three subscales for peer relationships of children (Coie & Dodge, 1988; Dodge & Coie, 1987; Dodge & Somberg, 1987). The first two subscales, peer relationships (6 items) and aggression (5 items), are graded on a 5-point Likert scale (1 is never true, 5 is almost always true). In the peer relations sub-dimension of the scale, there are items related to the acceptance of the child by their peers and the status of getting along with their peers. In the aggression sub-dimension of the scale, there are items related to the verbal, relational and physical aggression status of the child towards his / her friends. The third sub-dimension, the teacher evaluation scale on

children's social skills (7 items), is graded on a 5-point Likert scale (1 is very poor at this skill and 5 is very well at this skill). In the teacher evaluation sub-dimension of the children's social skills, there are items related to the child's understanding of the feelings and behaviors of his / her friends and interpersonal problem-solving skills.

Results

Expert opinions were used for content validity. The opinions of 12 different experts, 2 of whom were experts in psychological counseling and guidance, 2 experts in educational psychology, 2 experts in measurement and evaluation, and 6 experts in preschool education were taken.

Confirmatory Factor Analysis (CFA) was performed to ensure the construct validity of the scale, and it was observed that the original factor structure of the scale was confirmed as a result of CFA.

The reliability of the scale was checked with the internal consistency coefficient. Cronbach's Alpha coefficients .85 for peer relations sub-dimension; .88 for the aggression sub-dimension; .94 for Teacher's Assessments of Children's Social Skills sub-dimension; were calculated. According to these results, Teacher's Checklist of Children's Peer Relationships scale was adapted into Turkish as valid and reliable.

Pedagogical Implications

Teacher's Checklist of Children's Peer Relationships can be used in studies with a sample group of 48-76 months in the preschool period, which aim to determine children's peer relationships and / or aggressive behaviors and / or social skills.

Araştırmanın Etik İzinleri

Yapılan bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı = Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonu

Etik değerlendirme kararının tarihi= 5 Mart 2019

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası= 51944218-300/00000437249

Yazar Bilgileri/Authors' Biodata

Nevra ATIŞ-AKYOL Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesinde Dr. Öğretim Üyesi olarak görev yapmaktadır. Çalışma alanları okula hazırlık, erken çocukluk döneminde duygusal ve sosyal gelişim, akran ilişkileri, sınıf yönetimi, aile eğitimi ve katılımı, istenmeyen davranışlar, toplumsal cinsiyet, cinsel gelişim ve eğitim konularıdır.

Nevra Atış-Akyol works as an Assistant Professor Doctor at Sivas Cumhuriyet University, Faculty of Education. Her subjects are school readiness, social and emotional development in early childhood, peer relation, school management in kindergarten, parent involvement and education, mis behaviours, gender, sexual development and education.

Neslihan GÜNEY KARAMAN Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesinde Doç. Dr. olarak görev yapmaktadır. Çalışma alanları, çocuk ve ergenlerde sosyo duygusal gelişim, cinsel gelişim ve eğitim, gelişimsel psikopatoloji ve aile ilişkileridir.

Neslihan Güney Karaman works as an Associated Professor Doctor at Ankara University, Faculty of Education. Her subjects are socio-emotional development in children and adolescents, sexual development and education, developmental psychopathology and family relations.